

Pokud mezi dvěma subjekty vznikne spor, lze bez delších úvah konstatovat, že nejlepší cestou k vyřešení konfliktu je jejich vzájemná dohoda o úpravě vztahů mezi nimi. Ne vždy se však takto podaří spor mezi stranami urovnat. V takovém případě je nutné do sporu přizvat třetí osobu, a to takovou, která rozhodne o výsledku sporu.

Článek 36 Listiny základních práv a svobod uvádí, že se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. V praxi to znamená, že kromě soudních mohou existovat i jiné orgány, které jsou za určitých okolností a v určitých případech nadány pravomocí autoritativně rozhodovat o právních sporech způsobem, který bude pro strany sporu závazný a případně vymahatelný. Těmito jinými orgány jsou dle českého právního řádu rozhodci a stále rozhodčí soudy, u kterých se koná rozhodčí řízení.

Základní výhody rozhodčího řízení lze stručně shrnout pod tyto body: neformálnost, rychlost, svobodná volba. ZRR ponechává smluvním stranám velmi široký prostor, v jehož rámci si mohou zvolit jak konkrétního rozhodce, tak bližší procesní pravidla, podle nichž rozhodce spor projedná a rozhodne. Smluvní strany si tak mohou zvolit z mnoha institucí, které poskytují rozhodčí služby takové rozhodce, kteří jim budou nejlépe vyhovovat (např. specialistu na určité odvětví práva či na příslušný obor). Při výběru můžou hodnotit různá kritéria, mimo jiné i dobrou pověst rozhodce nebo jeho znalosti a zkušenosti.

Naopak u obecných soudů se objevují mnohé nedostatky, které jsou typické pro všechny služby poskytované byrokracií. Soudní řízení se musí řídit přesně a formálně stanovenými pravidly, což samozřejmě vede k průtahům v řízení. Soudci nemají žádnou motivaci k tomu, aby spor rozhodli co nejrychleji. Velkou nevýhodou řízení před obecnými soudy je proto přílišná délka projednávání soudního sporu a s tím související vysoké finanční náklady řízení.

Z výše uvedených důvodů se domnívám, že rozhodčí řízení má řadu předností v porovnání s řízením soudním. Podíváme-li se do zahraničí, je institut rozhodčího řízení všeobecně znám a široce využíván ve všech vyspělých a ekonomicky silných státech. Mezinárodní výkon rozhodčích nálezů je zajištěn systémem mezinárodních smluv, na nichž se Česká republika v mnoha případech účastní. Prakticky ve všech tzv. smlouvách o právní pomoci je zakotven vzájemný závazek obou smluvních stran za stanovených podmínek uznávat a vykonávat rozhodčí nálezy vydané rozhodci smluvních stran.

Co se týče mého názoru na rozhodčí řízení, jsem přesvědčena, že širší využití zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, přinese větší stabilizaci podnikatelských vztahů zejména proto, že díky své rychlosti a nižší finanční náročnosti umožní zajištění ochrany práv podnikatelů výhodněji, než je tomu v současné době.